

Sygn. akt III Ca 26/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w G. III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Balion-Hajduk (spr.)

Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SO Leszek Dąbek

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2019 r. w G.

na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt I C 1340/18

1) **oddala apelację;**

2) **zasądza od powódki na rzecz pozwanej 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Leszek Dąbek SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Tomasz Pawlik

Sygn. akt III Ca 26/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 20 września 2018r. Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo powódki Gminy G. o zasądzenie od pozwanej (...) S.A w K. 3108 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wskazanych w pozwie kwot tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w G. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka jest właścicielem nieruchomości gruntowej – działki nr (...) położonej w G., dla której Sąd Rejonowy w G. prowadzi księgę wieczystą nr (...). Poprzednim właścicielem nieruchomości był Skarb Państwa. Powódka nabyła własność nieruchomości w trybie komunalizacji, co zostało potwierdzone decyzją wydaną w 1998r. W czerwcu 1984r. na przedmiotowej działce została wybudowana przez Zakład (...) w G. stacja transformatorowa G7. Inwestorem prac był Zespół Szkół Zawodowych (...) w G.. Odbioru stacji dokonano 14 czerwca 1984r. Dnia 30 czerwca 1986r. stacja została zbyta przez Zespół Szkół Zawodowych (...) w G. na rzecz Południowego

O. Energetycznego Przedsiębiorstwo Państwowe (...). Obecnie przedmiotowa stacja transformatorowa G7 stanowi własność pozwanej, która nabyła ją od swoich poprzedników prawnych. Pozwana jest następcą prawnym (...) S.A. w G., która 1 lipca 2007r. weszła w prawa i obowiązki (...) S.A. w G.. Poprzednikami prawnymi spółki były następujące przedsiębiorstwa państwowe: od 25 listopada 1958r. do 31 marca 1985r. – Zakłady (...), od 1 kwietnia 1985r. do 31 grudnia 1988r. – Południowy O. Energetyczny w K., od 1 stycznia 1989r. – Zakład (...) w G.. W 1993r. doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w G. w (...) S.A. w G., która 1 lipca 2007r. zawarła ze spółką (...) S.A. w G. umowę o objęcie akcji i wniesienie wkładu niepieniężnego. Na podstawie tej umowy, (...) S.A. w G. nabyła zorganizowaną część przedsiębiorstwa wniesioną przez (...) S.A. w G., jako wkład niepieniężny, zaś w ramach aportu zostały przeniesione m.in. własność urządzeń służących do dystrybucji energii elektrycznej, nieruchomości, w tym prawa odrębnej własności budynków i innych urządzeń oraz inne prawa i roszczenia majątkowe dotyczące korzystania z gruntów, budynków i ruchomości. Dnia 20 lutego 2012r. doszło do zmiany nazwy spółki (...) S.A. w G. na (...) S.A. w G.. Z kolei 1 października 2012r. nastąpiło połączenie spółek (...) S.A. w (...) S.A. w K., poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą - (...) S.A. w K..

(...) transformatorowa G7 stanowi część sieci przesyłowej i zasilą indywidualnych odbiorców oraz firmy. Nie nadaje się ona do przeniesienia. Od czasu rozpoczęcia eksploatacji nie była wyłączona przez dłuższy czas. Natomiast od czasu wybudowania stacji dokonywane były regularne przeglądy kontrolne.

W tak ustalonym stanie faktycznym, z uwagi na skutecznie podniesiony przez pozwaną zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, Sąd Rejonowy uznał powództwo za bezzasadne. Powołując się na treść art. 224 § 2 i art. 225 k.c., a także art. 352 § 1 k.c. wskazał, że pozwana i jej poprzednicy prawni faktycznie zajmowali nieruchomość dla własnych celów – przesyłu energii elektrycznej. Posiadanie to nie mało charakteru zależnego w rozumieniu art. 336 k.c.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że w przypadku żądania wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości kluczowe znaczenie ma ocena, czy posiadaniu towarzyszyła dobra lub zła wiara. Z kolei istotną dla tej oceny jest chwila uzyskania posiadania nieruchomości. Sąd Rejonowy uznał, że poprzednik prawny pozwanej pozostawał w dobrej wierze w chwili budowy urządzenia. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, że stacja została posadowiona na gruncie należącym do Skarbu Państwa przez ówczesne przedsiębiorstwo państwowe, podczas obowiązywania zasady tzw. jednolitej własności państwowej. W związku z tym, poprzednik prawny pozwanej a następnie pozwana mogli być w przeświadczeniu, że stacja transformatorowa G7 została zbudowana na gruncie stanowiącym ich własność.

Dalej wskazał, że od 1988r. właścicielem urządzeń i nieruchomości, na której posadowiono stację był Skarb Państwa, który to wyrażał zgodę ówczesnemu przedsiębiorstwu państwowemu na użytkowanie stacji transformatorowej. Z kolei na mocy ustawy z 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464, ze zm.) przedsiębiorstwo państwowe stało się posiadaczem służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. Przedmiotowa stacja transformatorowa została własnością Gminy G. z dniem 27 maja 1990r., w oparciu o art. 44 ustawy z 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2001r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.). Jednakże komunalizacja nie spowodowała podjęcia jakichkolwiek działań przez powódkę, która znosiła obciążenia nieruchomości przez wiele lat. Nie dała zatem w ocenie Sądu Rejonowego podstaw do zmiany przeświadczenia o uprawnieniach do korzystania z nieruchomości. Sąd uznał, że okoliczności te uzasadniają dobrą wiarę pozwanej w zakresie posiadania służebności, przyjmując jako moment rozpoczęcia posiadania stan zaistniały w 1988r. Nadto powołał się na domniemanie prawne wskazane w art. 7 k.c.

Uwzględniając dobrą wiarę poprzedników prawnych pozwanej, Sąd Rejonowy przyjął dla liczenia biegu terminu zasiedzenia wynikający z treści art. 172 § 1 k.c. okres 20 lat. Odwołując się do ustawy z 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczeniu nieruchomości oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego (uchwała Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2007r., III CZP 23/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 45) uznał, że w sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu najpóźniej z dniem 5 grudnia 2010r. W ocenie Sądu Rejonowego powódka

nie wykazała, by doszło do przerwania biegu terminu zasiedzenia. W konsekwencji, żądanie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości Sąd uznał za niezasadne. O kosztach procesu orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku złożyła powódka, zarzucając naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej analizy zebranego materiału dowodowego oraz sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebraniem materiałem dowodowym, zwłaszcza: przyjęcie, że pozwana objęła posiadanie w dobrej wierze, zaś Zespół Szkół Zawodowych (...) w G. był państwową jednostką organizacyjną i był objęty jednolitą własnością państwową, a także uznanie, że pozwana wykazała, iż jej poprzednicy prawni dokonali na nią przeniesienia służebności przesyłu, ewentualnie daty jego przeniesienia. Zarzuciła również naruszenie art. 234 zdanie drugie k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. W ocenie powódki, Sąd Rejonowy naruszył również art. 172 k.c. poprzez przyjęcie, że pozwana i jej poprzednik prawny znajdowali się w dobrej wierze, zaś pozwana zasiedziała nieruchomość, art. 176 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że (...) S.A. w G. jest poprzednikiem prawnym pozwanej w zakresie istotnym dla rozpoznania sprawy, jak również art. 7 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie oraz art. 175 k.c. w zw. z art. 121 ust.4 k.c. poprzez ich niezastosowanie. Powódka domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej 3108 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wskazanych w apelacji kwot oraz zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej kosztów postępowania.

Wywodziła, że zarówno pozwana, jak i jej poprzednik prawny uzyskali posiadanie w złej wierze. W ocenie powódki, pozwana uzyskała posiadanie nieruchomości w 2007r. i nie upłynął okres posiadania konieczny do nabycia służebności przez zasiedzenie. Dalej wskazywała, że nie miała możliwości przeciwstawienia się posiadaniu pozwanej do chwili wydania decyzji Wojewody (...) z 22 kwietnia 1998r.

Pozwana domagała się oddalenia apelacji w całości i zasądzenia na swoją rzecz od powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie mogła odnieść skutku.

Sąd odwoławczy podzieliła ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy oraz podstawę prawną rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy dokonał obszernej i prawidłowej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz opisał w uzasadnieniu podstawy swojej decyzji, a także fakty które uznał za wykazane.

W apelacji powódka nie wykazała sprzeczności w istotnych ustaleniach Sądu Rejonowego z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Natomiast ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Rejonowy mieści się w granicach zakreślonych art. 233 § 1 k.p.c. Nie została przekroczona granica swobodnej oceny dowodów, a wnioski co do faktów w sposób logiczny wynikają z treści dowodów zgromadzonych w sprawie.

Powódka kwestionowała ustalenie, że pozwana i jej poprzednik prawny uzyskali posiadanie w dobrej wierze. Zwrócić jednak należy uwagę na to, że w chwili komunalizacji poprzednik prawny pozwanej korzystał już z urządzenia zlokalizowanego na nieruchomości, które to wcześniej zostało wybudowane za zgodą poprzedniego właściciela na nieruchomości należącej obecnie do powódki. O długości okresu niezbędnego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie decyduje kwalifikacja charakteru posiadania służebności przez przedsiębiorcę przesyłowego, a więc czy było to posiadanie w dobrej czy w złej wierze, z uwzględnieniem domniemania prawnego wynikającego z art. 7 k.c. oraz skutków tego domniemania wskazanych w art. 234 k.p.c. Dobrej wiary zasiadającego służebność nie wyłącza wiedza o prawie własności nieruchomości przysługującym osobie trzeciej, a występuje ona wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w okolicznościach, które usprawiedliwiły przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa. Decyduje o niej chwila objęcia nieruchomości w posiadanie w zakresie odpowiadającym korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2014r., V CSK 87/13). Domniemanie dobrej wiary posiadacza (art. 7 k.c.) wzruszyć zatem może jedynie dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu wiedział lub mógł się dowiedzieć o tym, że narusza prawo innej osoby. Ustalone w sprawie okoliczności nie wskazywały na

to, aby pozwana wiedziała lub mogła się dowiedzieć o utracie tytułu do korzystania z gruntu zajętego pod stację transformatorową, zwłaszcza, że powódka przez wiele lat w żaden sposób nie podważała prawa do korzystania z należącego do niej gruntu. Nie zmanifestowała również swojego prawa w okresie między nabyciem własności nieruchomości a wydaniem decyzji komunalizacyjnej.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazywał nadto, że poprzednik prawny pozwanej objął posiadanie służebność gruntową podobną do służebności przesyłu 27 maja 1990r., najpóźniej zaś 5 grudnia 1990r. w dobrej wierze i nieprzerwanie przez 20 lat służebność tę wykonywał, mimo zmieniających się właścicieli obciążonego gruntu. W sprawie nie nastąpiło żadne zdarzenie, które poddawałoby w wątpliwość uprawnienie poprzedników prawnych pozwanej do posiadania służebności.

Podnoszony przez powódkę zarzut dotyczący braku ustalenia przez sąd statusu Zespołu Szkół Zawodowych (...) w G. pozostawał bez wpływu na treść zaskarżonego wyroku. Z dopuszczonego bowiem w toku postępowania pierwszoinstancyjnego dowodu z dokumentu protokołu zdawczo – odbiorczego środka trwałego PT (k. 198 akt sprawy) wynika, że 30 czerwca 1986r. Zespół Szkół Zawodowych (...) w G. przekazał nieodpłatnie stację transformatorową G7 na rzecz Południowego O. Energetycznego Zakładu (...) w G.. Zdarzenie to miało miejsce w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej, zatem brak było podstaw do przyjęcia po stronie poprzednika prawnego pozwanej złej wiary.

Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację. O kosztach postępowania odwoławczego orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., z uwzględnieniem stawek minimalnych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r., poz. 265 t.j.), obciążając nimi powódkę jako stronę przegrywającą.

SSO Leszek Dąbek SSO Magdalena Balion – Hajduk SSO Tomasz Pawlik